

FRANCO W POTRZASKU

Przed 24-ma laty

Był grudzień 1922 r. Od kilkunastu dni Warszawa i cała Polska żyła w nastroju gorączkowego podniecenia, wywołanego burdami prowokowanymi przez endecję. Rozpoczęły się one w dniu 9 grudnia, gdy wbrew rachubom i zamiarom prowodyrów „Chjny“, jednoczącej endecję chadeczką i narodowo-chrześcijańskie stronnictwo pracy, „na pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany został nie Maurycy Irbabla Zamoycki, lecz inżynier Gabriel Narutowicz.

Stosunek otrzymanych głosów był: 227:289 na korzyść Narutowicza.

Endecja, jakkolwiek w swej nazwie i hasłach mieniła się rzecznikiem i obrońcą zasad demokratycznych, zagrała na najniższych instynktach ludzkich, aby otumanić i porwać przeciw prawomocnej decyzji Zgromadzenia Narodowego najbardziej ciemne elementy uliczne. Nie cofnęła się nawet przed wciągnięciem do tych występów młodzieży szkolnej.

Ciemista była droga Prezydenta Narutowicza, gdy jechał składać przyśięgę na wierność Narodowi i Rzeczypospolitej. W Alejach Ujazdowskich zgrogadziło się tłumisko, które rumieniec wstydu wywołać musiało na twarz każdego Polaka. Zacietrzona młodzież endecka obrzuciła wyzwickami i nie tylko wyzwickami pierwszego w państwie Obywatela, nie powstrzymując się nawet od pływania. Ubliżając Prezydentowi Narutowiczowi, ubliżali jednocześnie tym obrzuceni masom chłopów i robotników, których reprezentanci powierzyli Mu to wysokie stanowisko, ubliżali całemu Narodowi.

Były w Warszawie wówczas dwa gimnazja, które gromadziły synów ludzi zamożnych: ziemianstwa, bogatego mieszczaństwa i ster przemysłowych — gimnazjum im. hr. Zamoyckiego — arystokratyczne i gimnazjum Kułwiecia, w którym znajdowali przytułek „sympatycy młodzieży ludzkiej“, mający tę tylko wadę, że w żadnej innej szkole długo miejsca zagrać nie mogli. W owym dniu, który pozostanie na zawsze ciemną kartą w historii Polski, uczniowie tych właśnie gimnazjów stali się prowodyrami i najżarliwszymi uczestnikami burd.

Demokratyczne frazesy i antydemokratyczne działania — stała metoda postępowania reakcyjnej prawicy polskiej nigdy bodaj ani przed tym, ani później nie zostały odsłonięte w sposób tak jaskrawy i brutalny, jak w tych dniach grudniowych 1922 r.

Posiew kłamstwa i nienawiści, jakiego wówczas dokonano, krwawe w niedługim czasie wydało owoce. Nie minęło lat pare, a wychowanek ówczesnych wyższych klas Kułwiecia i Zamoyckiego, którzy tak „wspólnie“ potrafili dyskredytować opinie Polak: w demonstracjach przeciw Prezydentowi Narutowiczowi, znaleźli się na wyższych uczelniach. Tam stworzyli bojówkę palkarzy oraz ideologię „Falang“ i ONR-u. Z oeneru zaś wywodzi się w prostej linii NSZ.

Zmienili się ludzie, zmieniły się czasy, metody pozostały.

Posiew kłamstwa i nienawiści wyrósł bujnie. W ciemny wieczór 16-go grudnia 1922 r. dodatki nadzwyczajne orzknęły po Polsce i po świecie tragiczną wieść — Prezydent Narutowicz został zamordowany w chwili, gdy po otwarciu dorocznego Salonu Malarskiego w Zachęcie zwiędział wystawę. Wieść ta jak obuchem uderzyła nie tylko na postępowców polskich; również demokratycznie my-

(Dalszy ciąg na str. 2)

Przyznaje się do akcji partyzantów i wzywa do walki

PARYŻ, 15.12 (PAP) — Prasa francuska donosi, że Franco wygłosił przemówienie do kadetów szkoły oficerskiej w Saragocie, w którym podkreślił niebezpieczeństwo zagrażające obecnemu ustrojowi w Hiszpanii.

Podał on do wiadomości, że grupy partyzanckie wykazują ożywioną działalność w kraju i wzywał oficerów do bezlitosnej walki z nimi.

Gen. Franco podkreślił równocześnie, że armia hiszpańska nie dopuściła do żadnej interwencji i do żadnych zmian w Hiszpanii.

Prasa francuska podkreśla w komentarzach swych do wystąpienia gen. Franco, że hiszpański wódz przemawiał w sposób desperacji, zdając sobie sprawę z tego, że znajduje się w potrzasku.

Nowy Jork stała siedzibą ONZ

NOWY JORK, 15.12 (PAP) — Przeciwno tej uchwałę głosowały: Australia, Egipt, Salvador, Irak, Liban, Arabia Saudyjska i Syria.

Równocześnie polecono generalnemu sekretarzowi opracowanie planu w sprawie odpowiednich pomieszczeń dla ONZ.

Zgromadzenie przyjęło jednomyślnie sprawozdanie z rokowań z rządem szwajcarskim w sprawie używania przez ONZ budynków Ligi Narodów w Genewie.

Rewolucyjne osiągnięcie

Unifikacja prawa cywilnego w Polsce dokonana

Akademia z udziałem prezydenta Bieruta

WARSZAWA, 15.12. (PAP) — W dniu dzisiejszym odbyła się w salach Prezydium Rady Ministrów uroczysta akademja z okazji zakończenia prac nad unifikacją prawa cywilnego w Polsce.

Na akademjce przybyli prezydent KRN Bolesław Bierut, wiceprezydent KRN prof. Stanisław Grabski, prezes Rady Ministrów Edward Osóbka-Morawski, min. sprawiedliwości Henryk Świątkowski, min. poczty i telegrafów Putek, min. leśnictwa Tkaczow, wicemin. sprawiedliwości Chajm, wicemin. spraw. zagr. Modzelewski, wicemin. oświaty Krassowska oraz przedstawiciele świata nauki, a w szczególności świata prawniczego, magistratury sądowej i państwa.

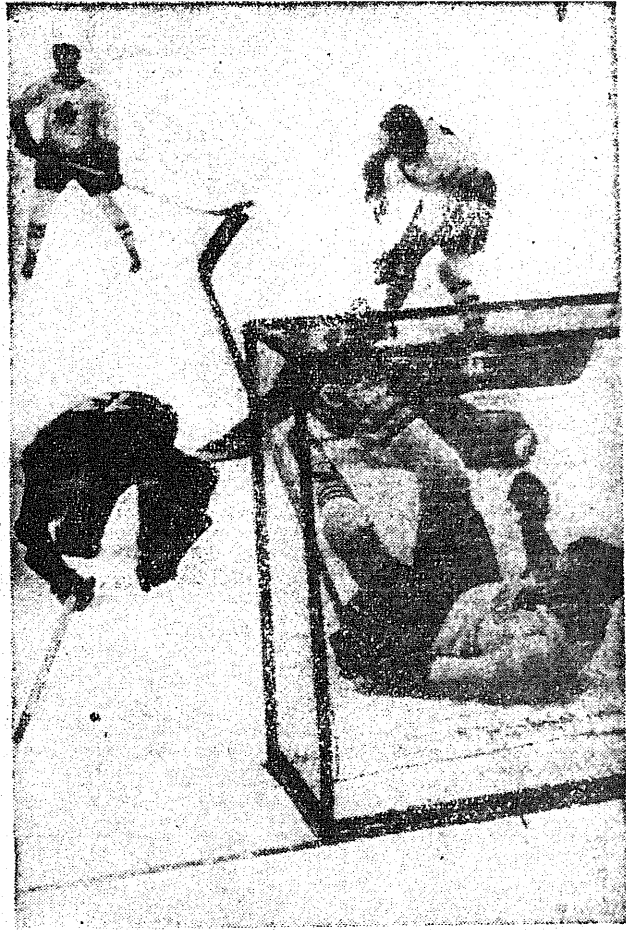
Akademję zagrał wicemin. sprawiedliwości Leon Chajm, który po powitaniu przybyłych dostojników państwowych w krótkim przemówieniu podkreślił ogromne znaczenie przeprowadzonej unifikacji prawa cywilnego w Polsce.

Następnie zabrał głos prezydent Bierut.

Prezydent Bierut:

W zaledwie półtora roku po zakończeniu najeźszej i najbardziej niszczącej wojny, której skutki niewątpliwie przez długie jeszcze lata ciążyć będą na wszystkich dziedzinach życia, dotkniętych przez tę wojnę narodową — zebrał się, aby pogratulować ministrowi sprawiedliwości i zespołowi jego współpracowników sukcesu w wielkiej i niezwykle żmudnej ale ze wszelkich miar poważnej pracy, posiadającej ogromne znaczenie w nowym układzie naszego życia społecznego i państwowego.

Połączenie w jedną całość nader różnorodnych norm prawnych, które pozostawiły nam w spadku dawne rządy zaborcze, a które jak kula u no-

Sezon hokejowy w Polsce rozpoczął się wczoraj meczem dwu zespołów ŁKS w Łodzi.

Francja bez rządu

Blumowi nie udaje się utworzyć gabinetu jedności

PARYŻ, 15.12 (PAP) — W ciągu niedzieli odbyły się posiedzenia kierownictwa poszczególnych partii politycznych, związane ze sprawą utworzenia nowego gabinetu.

MRP nadal podtrzyma koncepcję rządu jedności narodowej, podczas gdy komuniści podkreślają, że nie wejdą do gabinetu, w którym zasiadać będą przedstawiciele ugrupowań prawicowych. W kołach politycznych uważa się, że gdyby premierowi Blumowi nie udało się pozyskać do swej współpracy obu powyższych partii, podejmie on próbę utworzenia gabinetu opartego na socjalistach i fachowcach, których zadaniem byłoby opanowanie najważniejszych zagadnień gospodarczo-financejnych Francji.

PARYŻ, 15.12 (PAP) — Jeden z bliskich współpracowników Leona Bluma oświadczył dziś, że Blumowi nie udało się dotąd doprowadzić do porozumienia między głównymi partiami politycznymi Francji w sprawie utworzenia nowego rządu.

Blum podjął próbę sfornowania rządu zbliżonego do rządu jedności narodowej, w którym zasiadali by również oprócz przedstawicieli komunistów, socjalistów i radykałów — dwaj przedstawiciele prawicy.

O ile do wtorku Blumowi nie uda się utworzyć rządu koalicyjnego, przedstawi on parlamentowi rząd socjalistyczny.

W Azerbejdżanie stan oblężenia

LONDYN, 15.12 (API) — Radio teherańskie donosi, że Ghazi Mohamed, przywódca demokratów i kilku członków tego stronnictwa — poddało się wojskom rządowym w miejscowości Miondeab, położonej o 60 km na południe od Tabrizu.

W Tabrizie panuje nadal stan oblężenia. Policja aresztowała kilkunastu demokratów.

PARYŻ, 15.12 (PAP) — Agencja AFP donosi z Teheranu, że rząd ogłosił tam stan wyjątkowy w Azerbejdżanie. Stan ten będzie prawdopodobnie trwał również w czasie wyborów.

MOSKWA, 15.12 (PAP) — Agencja TASS donosi z Teheranu, powołując się na pisma perskie, że w całym kraju odbywają się masowe aresztowania członków partii demokratycznych.

Po wkroczeniu wojsk teherańskich do miasta Miana, ogłoszono stan wyjątkowy. Koła reakcyjne zorganizowały napady na organizacje demokratyczne. Ofiarą tych napadów padło ponad 30 osób.

Angielska gwiazdka dla Niemców

LONDYN, 15.12 (API) — Z inicjatywy biskupa Sheffieldu, ludność tego okręgu zorganizowała zbiórki odzieży na gwiazdkę dla Niemców. 10 ton tych prezentów przesłanych będzie w sobotę drogą powietrzną do Niemiec.

Telefonogram
ze Sztokholmu
na str. 4

gi w ciągu 20 z górą lat naszej niepodległości ciążyły na naszych stosunkach społeczno-prawnych i jak żółta śliwa narodziły deformowały, wypaczały i koślawiły nasze życie publiczne.

Nasza jedność państwowa, narodowa, prawna — jest niewątpliwie osiągnięciem pierwszorzędnej wagi, osiągnięciem które można bez jakiegokolwiek przesady nazwać rewolucyjnym!

Nie zdołało jej dokonać poprzednie pokolenie prawników, nie dlatego oczywiście, by nie doceniło ono wagi, jaką posiada zespolenie norm prawnych, w oparciu o jedne i te same zasady, regulujące życie publiczne na całym obszarze państwa, co jest nie tylko warunkiem rzeczywistej niepodległości i suwerenności narodu. Nie mogło do konać tej reformy społeczeństwo, które przejęło od dawnych rządów zaborczych tradycje i formy społeczno-ustrojowe i w oparciu o te stare formy i tradycje chciało regulować swoje życie publiczno-prawne.

(Dalszy ciąg na str. 3)

Pierwszy wiec przedwyborczy w Łodzi

Wczoraj wielkim wiecem w kinie „Bałtyk“ rozpoczęta została kampania wyborcza Bloku Demokratycznego w Łodzi. Na wiec przybyli czołowi działacze PPR i PPS ob. R. Zambrowski i A. Rapański.

Szczelnie wypełniona uczestnikami sala, poważny ton przemówień, które miały charakter rzeczowej argumentacji, entuzjastycz-

ne, burzliwe oklaski zrywające się spontanicznie, a świadczące o solidarności i współodczuwaniu słuchaczy z mówcą — oto najistotniejsze cechy wiecu.

Wiec zakończono odśpiewaniem „Roty“, a po niej pieśni robotniczych i hymnu chłopieckiego.

Szczegółowe sprawozdanie z wiecu podajemy na str. 2.

ZADANIA NAUCZYCIELA

wobec przemian społecznych Ze zjazdu nauczycieli demokratów w Łodzi

Wczoraj odbył się w Łodzi międzyorganizacyjny zjazd nauczycieli demokratów. Obrady toczyły się w sali Miejskiego gimnazjum przy ul. Sienkiewicza 46. Wzięli w nich udział delegaci władz szkolnych, profesorowie łódzkich szkół wyższych, oraz nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i powszechnych z terenu Łodzi i województwa.

Na przewodniczącego wybrano wizytatora średnich szkół zawodowych Leona Sroki po czym wyłoniono prezydium w składzie: wiceministra Oświaty — Eugenii Krassowskiej, b. wiceministra — Bienkowskiego, dziekana wydz. lekarskiego U. Ł., prof. Tomaszewicza, prof. U. Ł. — Mariana Grabskiego, prof. gimn. — Zagórskiego, ławnika Jagodzińskiego, ławnika — Jana Wilkora, prezesa łódzkiego oddz. Z.N.P. — Matuli, prezesa Okręgowego Zarządu Z.N.P. — Świątlicko, oraz kierowniczki szkoły powszechnej Krzemieńskiej.

Referat o sytuacji gospodarczej i politycznej w kraju wygłosił b. wiceminister Oświaty Bienkowski.

Prelegent zaznaczył iż część społeczeństwa bałamuciona jest przez czynniki reakcyjne, które wprawiają w ludność, że zwycięstwo Obozu Demokratycznego pociągnie za sobą przyłączenie Polski do Związku Radzieckiego. Tym pogłoskom stanowczo zaprzeczono w mowie i stwierdzono, że „17-ta republika” ani dojście do władzy Andersa, Polsce nie zagrażają.

W wyborach odniesie zwycięstwo Obóz Demokratyczny i będzie w dalszym ciągu realizował dzieło odbudowy kraju.

Prof. Marian Grabski omówił rozwój oświaty w Polsce poczynając od czasów najdawniejszych aż do chwili obecnej. Zaznaczył przy tym iż przeprowadzone obecnie w Polsce reformy dają możliwości rozwoju oświaty wśród najszerzych warstw społeczeństwa.

Wiceminister Oświaty Eugenia Krassowska zaznaczyła, iż przeprowadzona obecnie reforma szkolnictwa powszechnego umożliwi absolwentom szkół powszechnych kontynuowanie nauki w szkołach średnich.

Po przemówieniach wywiązała się ożywiona dyskusja, w której nauczyciele poruszyli szereg bolączek, związanych z niskim uposażeniem nauczycieli i trudnościami pracy nauczyciel-

skiej, na skutek braku podręczników i pomocy naukowych.

Prof. Hilariowicz zaznaczył iż nowo wprowadzona do szkoły nauka o Polsce współczesnej przeładowana jest

materiałem historycznym, za mało zaś poświęca się miejsca aktualnym zagadnieniom kraju. Scharakteryzował on również rolę nauczyciela, który winien być nie tylko nauczycielem dzieci, ale również nieść oświatę starszemu społeczeństwu i uświadaczać

je o dokonywujących się przemianach w naszym życiu społecznym i gospodarczym.

Po przemówieniu przewodniczącego Sroki, w którym wskazał on na konieczność zwrócenia bacniejszej uwagi w kierunku nowych kadr zawodowych, zebrani uchwalili jednogłośnie rezolucję.

Nasze miejsce w Europie Nie ma potęgi politycznej bez siły gospodarczej

Mówiliśmy zwykle: położenie geopolityczne Polski jest fatalne. Twierdzenie to o tyle było słuszne, że nasz dowojenny ustrój polityczny obciążony był spuścizną czasów przedrozbiorowych, wyrażającą się w marności o „mocarstwowości”.

Szukano co prawda przyjaciół, lecz niestety nie tam, gdzie można było znaleźć najwierniejszych. Do roku 1939 z jednym tylko sąsiednim państwem utrzymywaliśmy stosunki zażyłe przyjaźni. Była to Rumunia. Na tym przykładzie można poznać najlepiej mentalność rządzących Polską ludzi. Wobec małej Rumunii chętnie odgrywało się rolę „wielkiego mocarstwa”.

Czuła przyjaźń sanacji do hitlerowskich Niemiec wynikała również i z tego faktu, że władcy Trzeciej Rzeszy, orientując się w tych „aspiracjach”, chętnie i gorliwie podsycałi „sny mocarstwowe”, co nie przeszkadzało bynajmniej w prowadzeniu polityki antypolskiej.

Te ułudne pozory blasku nie miały żadnego realnego pokrycia, ani w politycznym, ani w gospodarczym znaczeniu naszego kraju w świecie.

W tym czasie, gdy w Puszczy Białowieskiej odbywały się polowania z udziałem Goeringa, w kraju szerzyła się bezrobocie. Coraz to nowe warsztaty pracy ulegały likwidacji, wyrzucając na bruk tysiące robotników i urzędników. Przemysł polski, który i tak w większości znajdował się w rękach kapitału niemieckiego, pracował o tyle tylko, o ile przynosiło to dochody kartelowym akcjonariuszom. O poważniejszych inwestycjach nie mogło już być mowy. Nie opłacały się one zupełnie magnatom przemysłowym. W sumie — rozwój ekonomiczny kraju ulegał stałemu zahamowaniu.

Przestarzałe urządzenia techniczne i nieunowocześnione metody pracy czyniły produkcję stosunkowo drogą, a w dalszej perspektywie wpływały ujemnie na nasz eksport. Towar niemiecki, o wiele tańszy od towarów polskich, spychał je skutecznie na rynkach światowych na plan dalszy.

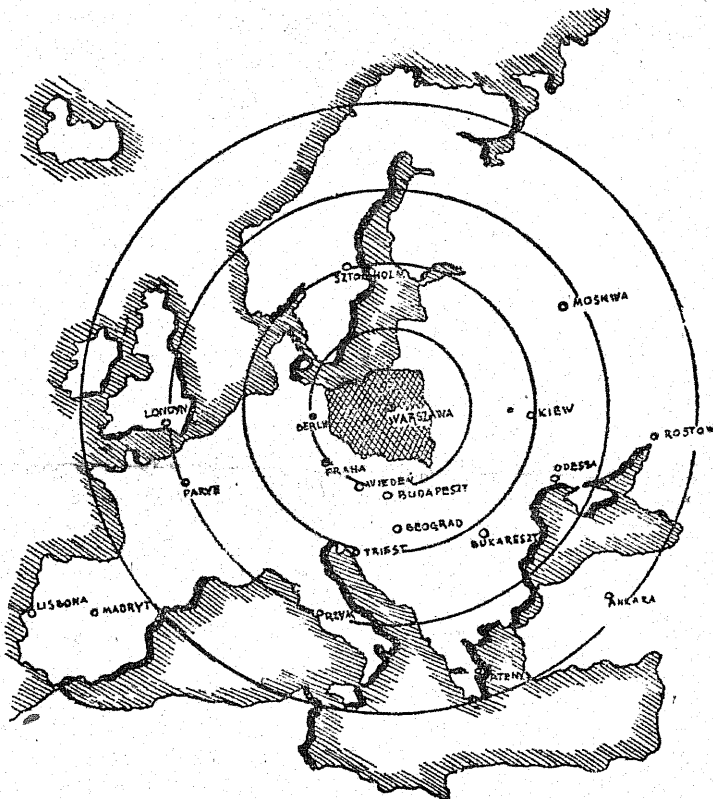
Mimo to mogliśmy przecież znaleźć poważnego klienta, którego olbrzymie zapotrzebowanie utworzyło by wielkie możliwości dla naszych fabryk. Klientem takim był nasz sąsiad wschodni. Niestety obłędna i fałszywa polityka sanacyjna odgradzała nas od Związku Radzieckiego, wbrew zdrowemu rozsądkowi i żywotnym potrzebom ekonomicznym kraju.

Kto tracił na tym najwięcej? Oczy-

wiście: wobec stabilizacji stosunków z sąsiadami, położenie geopolityczne Polski jest tak dalece korzystne, że przy odpowiednim poziomie produkcji możemy stać się potęgą gospodarczą w Europie.

To jest jedyna „mocarstwowość”, o jakiej powinniśmy mówić. Polska leży niemal w sercu Europy. Przez kraj nasz przechodzą najkrótsze szlaki z południa na północ i ze wschodu na zachód. Już tylko dzięki tej okoliczności Polska predestynowana jest do odegrania poważnej roli gospodarczej w Europie.

Trzydni plan gospodarczy, który realizujemy każdego dnia w fabrykach i na roli, w kopalniach czy kolejnictwie, ma za zadanie wydatne podniesienie dobrobytu narodowego.

wie robotnik, tak, jak tracił on na imporcie drogich artykułów, zalewających nasz rynek, które z powodzeniem i znacznie taniej mógł produkować w kraju.

Wojna i skutki wojny nauczyły nas, że nie ma potęgi politycznej bez siły gospodarczej, że nie można mówić o dobrobycie dla narodu, jeżeli zasadnicze czynniki produkcji pozostaną w rękach jednostek używających ich jako narzędzie wyzysku mas pracujących.

Wojna i skutki wojny wskazywały nam, gdzie należy szukać prawdziwych przyjaciół.

Na gruncie przyjaźni ze Związkiem Radzieckim, jednym z najpotężniejszych państw na świecie, możemy

Dobrobyt ten, tzn. wyższą stopę życiową od poziomu przedwojennego, dla każdego z obywateli osiągniemy wówczas, gdy wysokość naszej produkcji będzie w stanie zaspokoić nie tylko potrzeby rynku wewnętrznego, ale i coraz większe zamówienia coraz liczniejszych naszych zagranicznych klientów.

Stanisław Sokołowski

Złóż ofiarę na Pomoc Zimową
Konto PKO — 903
KKO m. Łodzi — 100

Brak żarówek w Łodzi

Sytuacja ma się poprawić z nowym rokiem

W Polsce istnieją obecnie dwie czynne fabryki żarówek elektrycznych: w Pabianicach — „Osram” i w Katowicach — „Helios”. W pełni wykorzystana zdolność produkcji tych fabryk pokryłaby całkowicie zapotrzebowanie rynku krajowego. Do produkcji żarówek konieczny jest jednak wolfram, który w kształcie cienkiego drucika, wmontowany w żarówkę, daje światło. Wolfram, podobnie jak i przed wojną sprowadzano z zagranicy, głównie ze Szwecji.

Trudności, związane obecnie z importem wolframu są główną przyczyną zahamowania produkcji fabryk żarówek „co odbija się ujemnie na zapotrzebieniu ludności w żarówce. Dotkliwy brak żarówek daje się odczuć zwłaszcza w Łodzi, gdzie ostatnio sklepy nie otrzymują prawie żarówek do wolnej sprzedaży.

Żarówki produkowane przez wspomniane dwie fabryki rozdziela dla odpowiednich oddziałów Central Handlo-

wych Przemysłu Elektrotechnicznego Dyrekcja Centrali Handlowej Przemysłu Elektrotechnicznego w Warszawie.

Łódzki Oddział Centrali otrzymał ostatnio transport około 20 tysięcy żarówek. Ilość ta jest dla Łodzi stanowczo za mała, tym bardziej, że prawie wszystkie żarówki są 15 W. Po zaopatrzeniu Instytucji państwowych, samorządowych i fabryk, jedynie znikoma część żarówek pozostała do rozprowadzenia w detalicznej sprzedaży. Brak więc w tych sklepach żarówek tłumaczy się powojennymi trudnościami związanymi z importem wolframu.

Jak nas informuje dyrekcja Łódzkiego Oddziału Centrali Handlowej Przemysłu Elektrotechnicznego, znaczna poprawa zaopatrzenia Łodzi w żarówce ma nastąpić z początkiem 1947 roku, gdyż fabryki żarówek mają otrzymać większą ilość surowców.

Fiutek mówi: — „Agapicie, Skul się w skrzyni należycie”.

Krupka z siebie robi kłębek By uniknąć piły zębów.

„Oto są natury dziwne — Gość przecięty w pół lecz żywy”!

Trochę grosza ubierali. Idą sztuczki robić dalej.

